

Sisällys

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA	1
1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	1
1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet	2
1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	3
1.4. Paikallisesti päätetyt asiat	4
PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO OPS 2016	5

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta¹. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan². Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä

¹ Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) ja (378/2014) valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)

² Perusopetuslaki 14 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 §

koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä³. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja oppilashuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearviointin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma⁴
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma⁵
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten⁶. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheyttynä. Eheyttynä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheyttynä.

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan⁷. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa

³ Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

⁴ Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

⁵ Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §

⁶ Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

⁷ Perusopetuslaki 16 a §, 17 § ja 17 a § (642/2010)

lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista.⁸

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun⁹. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Eryistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa¹⁰. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta¹¹. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen.¹² Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä¹³. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

⁸ Perusopetusasetus 9 §

⁹ Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

¹⁰ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

¹¹ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

¹² Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)

¹³ Perusopetuksen laatukriteerit, opetus- ja kulttuuriministeriö 2012: 29

1.4. Paikallisesti päätetyt asiat

Sallan kunnan sivistystoimessa on perusopetuksen yhteinen opetussuunnitelma, joka on laadittu ja hyväksytty suomen kielellä.

Rakenteeltaan Sallan kunnan opetussuunnitelma on perusteiden mukainen. Jokaisen luvun lopussa on paikallisesti päätetyt asiat. Oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelma, joka sisältää toimintamallit kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttöön on erillisenä liitteenä. Liite korvaa luvut 8.5. ja 5.3.

Opetussuunnitelma julkaistaan painettuna ja sähköisenä versiona.

Sallan kunnan opetussuunnitelman työstäminen aloitettiin tammikuussa 2015, jolloin opetussuunnitelmatyön ohjausryhmä muodostettiin ja vastaavat ryhmänvetäjät valittiin. Opetussuunnitelman laatimisen työskentelytapa oli osallistava ja yhteisöllinen: koko henkilöstö jaettiin ryhmiin, jotka käsitelivät ja työstivät opetussuunnitelmaa. Huoltajat ja oppilaat osallistuivat kodin ja koulun päivässä opetussuunnitelman laadintaan.

Pienellä paikkakunnalla on tarkoituksenmukaista, että eri toimijat tekevät tiivistä yhteistyötä, jotta resursseja voidaan käyttää tehokkaasti. Sallan sivistystoimessa toteutetaan toimintamallia paikallisesta vahvasta koulutuksen järjestäjästä. Opetussuunnitelmaprosessissa ovat olleet mukana kaikki paikallisen vahvan koulutuksen järjestäjä -mallin toimijat. Sen kautta on saatu erityisosaaminen huomioon. Oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyöstä käsittelevien osuuksien laatimisessa ovat olleet mukana sosiaali- ja terveystoimen toimijat.

Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan käytännön esimiestyössä henkilökunnan kanssa kehityskeskusteluiden yhteydessä, oppilastasolla itsearvioinneissa, palautteissa ja esimerkiksi koulukokouksissa sekä kodin ja koulun päivissä. Huoltajien osalta palautetta saadaan vanhempainvarttien yhteydessä ja kodin ja koulun illoissa.

Opetussuunnitelman vaikuttavuutta ja kehittämistarpeita arvioidaan sivistystoimen talousarvion laatimisen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Ylimpänä päättävänä toimielimenä opetussuunnitelman toteutumista valvoo sivistyslautakunta.

Opetussuunnitelmatyössä on huomioitu seuraavat opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat:

- esiopetuksen suunnitelma
- aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- sivistystoimen ICT-strategia
- sivistystoimen laatuaapinen
- osaamisen malli
- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa) on käsitelty tämän opetussuunnitelman alakohtaisissa luvuissa.

Perusopetus toteutetaan vuosiluokittain etenevänä ja ainejakoisena opetuksena. Yhdysluokkaopetusta ei tällä hetkellä järjestetä.

Kieltenopetus aloitetaan kolmannelta luokalta A1 kielenä, joka on englanti. Toisen kotimaisen kielen B1, ruotsin opetus aloitetaan kuudennella luokalla. B2-kielinä tarjotaan saksaa ja venäjää valinnaisina oppiaineina. Mahdollisuuksien mukaan oman äidinkielen opetusta tarjotaan opiskelijoille, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi tai ruotsi.

PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO OPS 2016 / Sallan kunta											
Aine	1.lk	2.lk	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk	Yht.	Perusteet
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	3	4	3	42	42
Englanti			2	2	2	3	2	2	3	16	16
Ruotsi						2	1	1	2	6	6
Matematiikka	3	3	4	4	4	3	4	3	4	32	32
Ympäristöoppi	2	2	3	2	3	2				14	14
Biologia							1	1	2	4	7
Maantieto							1	1	1	3	
Fysiikka							1	1,5	1	3,5	7
Kemia							1	1,5	1	3,5	
Terveystieto							1	1	1	3	3
Uskonto / ET	1	1	1	2	1	1	1,4	0,6	1	10	10
Historia					2	1	2	2		7	12
Yhteiskuntaoppi				1		1			3	5	
Musiikki	1	1	1	1	1	2	1	1		8	8
Kuvataide	1	1	2	1	2	1	1	1		9	9
Käsityö	2	2	2	2	2	2	3			11	11
Liikunta	2	2	2	2	3	2	2	2	3	20	20
Kotitalous							3			3	3
Oppilaanohjaus							0,6	0,4	1	2	2
Valinnaiset aineet (Taita)						2		2	2	12	11
Valinnaiset aineet (muut)	1	1					1	5	2	10	9
Oppilaan tuntimäärä	20	20	22	22	24	26	30	30	30	224	222